

הלכות נזקי ממון פרק ד' הלכה ד'

ופוק חזי איך מה שאמרתי מפורש הוא בירושלמי על משנה דמסרו לשו"ח כו' ז"ל, א"ר אלעזר דברי ר"מ שמירת נזקין כשמירת שומר שכר דברי ר' יודן שמירת נזיקין כשומר חנם, א"ר אלעזר דברי ר' מאיר מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק חייב יצא ונטרף פטור, אר"א דברי ר' יודן מסר שור מועד לשו"ח יצא והזיק חייב יצא ונטרף פטור לשומר שכר יצא והזיק חייב נטרף חייב והוא תמוה, ולפי מה שאמרנו א"ש מאד רק בהיפוך, שמעיקרא צ"ל דברי ר' יהודה ולבסוף צ"ל דברי ר"מ, וזה פירוש, [דברי רבי יהודה] מסר שור לשומר חנם [ושמרו ש"פ כדין שומר חנם] יצא והזיק פטור [בין תם בין מועד תם דמשתלם מגופו ולגבי הבעלים פטור ומועד סגי בש"פ], יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק [פטור] דסגי בש"פ במועד יצא ונטרף [חייב] כדינו של שומר שכר, אר"א דברי ר"מ מסר שור מועד לשומר חנם יצא והזיק [חייב] פירוש אם שמרו ש"פ דחייב לשלם לניזק כמו שהבאתי ממכילתא לעיל [יצא ונטרף פטור [כיון ששמר ש"פ כדינו דסגי אצל הבעלים] לשומר שכר יצא והזיק חייב ונטרף חייב כיון שלא שמרו רק ש"פ, והגירסא כתיקונה רק שצריך להפך דברי ר"מ על דברי ר"י, וברישא צ"ל לשומר שכר יצא והזיק פטור יצא ונטרף חייב, ולדעתי הוא האמת בגירסת הירושלמי ופירושו ודוק, אך בגמרא דידן (דף מ"ה) אמר ר' אלעזר מסר שורו לשו"ח הזיק חייב הוזק פטור, לא מוקי כששמרו שמירה פחותה דלדין דהלכה כר' יהודה לא משכחת האי דינא, ולאוקמיה לר' אלעזר כר"מ ובמועד ושמרו שמירה פחותה דלא כהלכתא אינו רוצה, אך בירושלמי מיייתי לה אליבא דר"מ וכמוש"ב.

נעתיק כאן מ"ש רבנו (ונדפס בהר צבי על ב"ק דף מה) בביאור דברי הירושלמי הנ"ל העמומים מאד, ובתוכם הערותיו על הגהת האור שמח הנו', ואיך שפירש רבנו את הירושלמי ומיניה וביה רוחא שמעתתא.

בטור (סימן שג) כתב: אבל שומר שכר אפילו הקיפוהו

וח"ב הגר"י כהן אמר שזה תלוי במחלוקת התוס' והרשב"א שזה לשון התוס' לקמן (דף נו ע"ב ד"ה פשיטא): בהוציאה לגזולה איירי מתניתין כדמוקי לה בירושלמי, וא"ת ומנליה דקיימא ברשותיהו אפילו להתחייב על מה שהיא מוקת וכו', דליכא למימר דכי היכי דמסרה לשומר חנם והשואל נכנסו תחת הבעלים, הוא הדין גולן, דדלמא שומר הוא דמחייב אבל גולן לא וכו', וי"ל דסברא הוא דגולן נכנס תחת הבעלים דכיון שהוציא מרשות בעלים שהיו חייבין בשמירתה ואין הבעלים יכולים לשומרה לפי שנגזלה מהם, יש על הגולן לשומרה 'דלענין נזקין אקרו בעלים כל מי שבירו לשומרה'. ופשטות דברי התוס' משמע דהא דאמרין דקיימא ברשות הגולן להתחייב על מה שהיא מוקת, הוא לא משום קנין הגזילה, דקנין גזילה אינו מחייב את הגולן רק לקיים השבת הגזילה לבעלים, אלא כל שנמצא אצלו מוזק והוא מחזיק אותו נקרא בעל המזיק והחייב הוא מצד עצמו, שדוחק לומר שכוונת התוס' שבזה שעשה שאין הבעלים יכולים לשמור הוא חייב בנוקין, דלכאורה אין זה אלא גרמא, אולם בחידושי הרשב"א (שם ד"ה פשיטא) כתב: ולא בגולן בלבד אלא אפילו בשומרים דעלמא משעת משיכה נתחייבו בשמירת נזקיה, והיינו דתנן ארבעה שומרין נכנסו תחת הבעלים וכו', וכל שכן גולן שקנאו לאונסין ששמירת נזקיה עליו וכבעלים הם לכל מילי, עכ"ל. והיינו דמשום קנין הגזילה נכנסו תחת הבעלים להתחייב בנוקין, והיינו שהבעלות לגבי חייב נזקין עובר לשומר וזה דוקא כשהבעלים היו חייבים מקודם בנוקין.

(והוסיף הגר"י כהן דיש להביא ראיה לזה מהשיטה מקובצת לקמן (דף מ) שהביא שם בשם הרא"ה שהקשה אמאי שור היתומים פטור מכופר דיתמי לאו בני כפרה נינהו, הא מכל מקום נחייב לאפוטרופוס כמו שומר דחייב. ואם נאמר שהחייב של שומר שנכנס תחת הבעלים הוא דוקא כשהיה חייב מקודם על הבעלים, הרי יתומים לאו בני כפרה ואינם חייבים בכופר.

ובעיקר קושית מרן על האור שמח מצאתי באו"ש (הל' נזקי ממון פ"ד ה"ב ד"ה אולם) שכתב: ואם כן לא קשה מידי על רבינו מהוציאהו לסטים דפטורים וכו', וזה אליבא שיטת הרשב"א, ומדבריו (בהלכה ד' ד"ה נסתפקתי) יש ללמוד שדבריו הם אפילו לשיטת התוס' שהוא מפרש דברי התוס' שבזה שעשה וכו' שנסתפק שם בשומר אבידה, ואם כן יש לומר שהאור"ש הוא בזה לשיטתו, ע"כ מהגר"י כהן).

חומה של ברזל אין אומרים רואין אילו היה שם היה יכול להציל. ובספר ים של שלמה (פרק הכונס) כתב על דברי הטור, וז"ל: ונראה מה שכתב אפילו הקיפו חומה של ברזל וכמעט רוב הנוסחא אינו מן הירושלמי כלל וכו', וגם חפשתי בכל פרק האחרון של שבועות ואיננו, וראיתי בטור אחד שתיקן חכם אחד מבחוץ מראה מקום והראה מקום הירושלמי בפרק המפקיד וראיתי לשם ואיננו, עכ"ל. וכן כתב בשמו גם הדרישה (ס"ק ב') ועיי"ש עוד ביש"ש שמאריך בזה וכתב דכיון דבירושלמי לא נמצא פרט זה דאף בהקיפו חומת ברזל חייב, לכן מסיק דלא כהטור והרא"ש, ע"כ.

ומצאתי בירושלמי (להלן סוף פרק ד) מפורש דין זה ככתבו וכלשונו של הטור דאף בהקיפו חומת ברזל שומר שכר חייב, וכך הוא לשון הירושלמי: א"ר לעזר דברי ר"מ שמירת נזקין כשמירת שומר חנם, דברי ר' יודן שמירת נזקין כשומר שכר, א"ר לעזר דברי ר"מ מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור, יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק חייב, יצא ונטרף פטור, אמר ר' לעזר דברי ר' יודן מסר שור מועד לשומר חנם יצא והזיק חייב יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק חייב נטרף חייב, א"ר לעזר והלא שמור הוא והתורה חייבתו, א"ר לעזר כל שמירה שאמרה תורה אפילו הקיפו חומת ברזל אין משערין אותו אלא בגופו, לפיכך רואין אותו אם ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב, עכ"ל הירושלמי.

וכל העובר ישתומם מלהבין את דברי הירושלמי הללו, דכיצד אומר דלר"מ שמירת נזקין כשומר חנם ולר"י כשומר שכר, הא איפכא שמעינן להו, וכן תמוה אידך מימרא, דלר"מ מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור, אמאי פטור הא לר"מ שמירה מעולה בעי ושמירת שומר חנם אינה אלא שמירה פחותה, וכן מה דמסיים לשומר שכר יצא והזיק חייב, לכאורה מסתבר דמאי דקאמר לשוכר שכר, היינו דנטריה כדן שומר שכר, דומיא דמסר לשומר חנם דהיינו דנטריה כדנייה, והיכי דשומר שכר נטריה כדנייה למה חייב, ומכל שכן דיקשה מימרא שלישית דלר"י מסר שור לשומר חנם וכן לשומר שכר יצא והזיק חייב, אמאי חייב לדידה סגי ליה בשמירה פחותה, וכן קשה בין לר"מ ובין לר"י מסר שור לשומר שכר ויצא ונטרף חייב, אמאי חייב הא כלפי הבעלים נטריה כדן שומר שכר, וכדפריך בתלמודא דידן אי דנטריה אפילו כולוהו נמי נפטור, וכן מימרא רביעית דקאמר והלא שמור הוא וכו' ומימרא חמישית כל שמירה שאמרה תורה וכו', לא נתבאר איזה קשר יש להם זה לזה ולהמאמרים הקדומים, ולא לחינם נסדרו חמש המימרות הללו זה אחר זה.

הפני משה מפרש דמימרא השניה והשלישית מיירי בדנטרי שמירה פחותה, ולכאורה הוא נגד סוגית תלמודא דידן דשומר שכר ושומר חנם אף דנטרו כדיניהו כלפי הבעלים מכל מקום לגבי נזק מתחייבים כהבעלים עצמם, דמשמע דשומר חנם מתחייב בכופר להניזק אף על גב דכלפי הבעלים נטרי כדיניה בשמירה פחותה, ואם כן כיצד אומר כאן בירושלמי מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור, ועל כולם קשה. דלענן יצא ונטרף בשומר שכר מה"ת לחלק בין ר"מ לר"י, הנה הדברים מוכיחים ונהירין לעין דיש כאן טעות סופר ומחוסרים הגהה.

שוב ראיתי בספר אור שמח שעמד גם כן על דברי הירושלמי הנז', ובמימרא הראשונה הגיה דברי ר"מ שמירת נזקין כשומר שכר, דברי ר"י כשמירת שומר חנם, ובמימרא השניה והשלישית כתב שמעיקרא צריך לומר דברי ר' יהודה ובשלישית דברי ר' מאיר, וזה פירושו, דברי ר"י מסר שור לשומר חנם יצא והזיק פטור יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק פטור יצא ונטרף חייב, כדינו של שומר שכר, אמר ר' לעזר דברי ר' מאיר מסר שור מועד לשומר חנם יצא והזיק חייב יצא ונטרף פטור, לשומר שכר יצא והזיק חייב ונטרף חייב, כיון שלא שמרו רק שמירה פחותה, [והכל מיירי בדנטריה שמירה פחותה] ולדעתי הוא האמת בגירסת הירושלמי ופירושו, עכ"ל.

ולענ"ד יש לדון טובא, לפי הגהתו יש קצת סתירה בסדור דברי התנאים, דבמימרא הראשונה מקדים דברי ר"מ לר"י כמו שהוא בכל מקום, ושוב במימרא שניה ושלישית מקדים ר"י לר"מ, ועוד דמאי פסקת דמיירי כל הך שמעתתא דוקא בשמירה פחותה, גם לא נתבאר לפי פירושו איזה שייכות יש לשתי המימרות להקודם, וגם איזה קשר יש להם זה לזה, עוד יש לדקדק דלפי פירושו קאמר ביצא ונטרף חייב השומר שכר משום דנטריה בשמירה פחותה בין לר"מ ובין לר"י, וקשה דמאי איריא דשמרו שמירה פחותה הא גם בשמירה מעולה דאונס הוא גם כן חייב כלפי הבעלים לשיטת הירושלמי שהזכירו הראשונים דלעולם חייב בכל אונס עד שיהא יושב בעצמו ומשמר, ועוד דלדברי הגאון הנז' כל עיקר חידוש דינו של ר"א אינו אלא בשומר חנם ואלבא דר"מ דקא משמע לן דאף על גב דכלפי הבעלים סגי ליה בשמירה פחותה מכל מקום כלפי הניזק מתחייב בשמירת שומר שכר כהבעלים עצמן, אם כן כלפי לייא כל האריכות בדן שומר שכר שאינו נוגע כלל לעיקר חידושו, ועוד דלר"י דקיימא לן כוותיה לא אשמעינן מידי ולמה הזכירו כאן דברי ר"י, ולא הוה ליה לומר אלא מסר שור לשומר חנם לר' מאיר יצא

אף באונס גמור כל זמן שלא שמר בגופו, וקשה על שיטת רש"י ותוס' דלדידהו שומר שכר פטור באבידה באונס אף שלא שמר בגופו, וצריך לומר דרש"י ותוס' סבירא להו דתלמודא דידן לא סבירא ליה כהירושלמי מכח פשטות קושית הגמרא 'אי דנטריה אפילו כולו נמי נפטר'.

הלכות נזקי ממון פרק ד הלכה ד

נסתפקתי בשומר אבדה אם מחייב בנזיקין שתזיק האבדה, דבעלים ודאי מיפטר כיון דאיהו אנוס בזה, וסברת רבנן דתוספות בדף נ"ו: ד"ה פשיטא לא שויך בזה כיון דלא רצה לקבל שמירה ולא הוציאה מרשות בעלים שיכול לשומרה, דדוקא גזל דמוציאה מרשות הבעלים שחייב בשמירתה שלה איהו נכנס להתחייב בכל מילי שהיו הבעלים חייבים. ונראה דתליא בזה אם נאמר דבההיא הנאה דמיפטר מלמיתב רפתא לעניא הוי שומר שכר אז איהו חייב בנזיקין שתזיק הבהמה לאחרים כמו כל שומר שכר דעלמא, ואם נאמר מטעמא דרחמנא שעבדו בע"כ אינו מחוייב רק אם תאבד האבדה או תגנב, אבל לשומרה מנזיקין דעלמא לא על זה שעבדו תורה, דרק לטובת בעל האבדה שעבדו רחמנא לא שלא תזיק אחרים. ואף אם נאמר דכשומר חנם דמי על הבהמה שלא תזיק אחרים, אבל שומר שכר אינו הוא עליה כגון אם שמרה שמירה פחותה והלכה והזיקה בקרן דמחייבא על שמירה פחותה דבעי שמירה מעולה, מ"מ אינו חייב ופטור על הזיקה שתזיק אחרים ואולי משום זה מויתי פלוגתייהו וטעמים אלו בהכונס ולא באלו מציאות משום דנפק"מ לזה ודוק.

תמהני בדברי האור שמח שאומר דלטעמא דשעבדיה בעל כרחך פטור על נזקי האבידה דלא שעבדו אלא לטובת בעל האבידה, דהא אנן קיימא לן דלא דרשינן טעמא דקרא, ומכיון דנעשה שומר על פי התורה שוב לא תחלוק בו מדין כל השומרים דחייבים בנזקי הפקדון, וכן משמע מדברי הפני יהושע (ב"ק דף נ) דפשיטא ליה דשומר אבידה חייב בנזקי האבידה אם הזיקה לאחרים.

ואם נרצה לחלק בין השומרים יש לומר לאידך גיסא דללישנא קמא דהוי שומר שכר משום דנהנה פרוטה דרב יוסף יש לומר דחייב בנזקי הפקדון, משום דהבעלים חייבים בשמירתם וזה השומר המסבל

והזיק חייב דלר' יהודה לא קא משמע לן מידי, וגם לומר דנקט גם דברי ר' יהודה אידי ואגב דברי ר' מאיר קשה לומר לגירסת הגאון הנז' שהקדים דברי ר' יהודה קודם שהזכיר לדברי ר"מ, ולכאורה פירושו תמוה.

אשר על כן היה נראה לי, דכאן הוא מקורו של דין זה המבואר בשאלתות וברא"ש ובטור בשם הירושלמי, דשומר שכר חייב גם באונסין ואינו יוצא ידי חובת שמירתו עד שיהא יושב ומשמר בעצמו, ובה נבוא לביאור הדברים האמורים, על פי הגהה קטנה ומוכרחת, וכך צריך להיכתב: א"ר לעזר דברי ר"מ שמירת נזקין כשמירת שומר שכר דברי ר' יהודה, שמירת נזקין כשומר חנים, א"ר לעזר דברי ר"מ מסר שור לשומר חנים ונטריה כדיניה יצא והזיק חייב [דכלפי הניזק לא סגי ליה בשמירה פחותה], יצא ונטרף פטור כדיניה, לשומר שכר [ונטריה כדיניה] יצא והזיק פטור [דהרי נטריה שמירה מעולה], יצא ונטרף חייב, דכלפי הבעלים לא מיפטר אף בשמירה מעולה עד שיהא יושב ומשמר, א"ר לעזר דברי ר' יודן מסר שור מועד לשומר חנים יצא והזיק פטור, דסגי ליה בשמירה פחותה לגבי ניזק וכן בנטרף כלפי הבעלים, לשומר שכר יצא והזיק פטור יצא ונטרף חייב כמו שנתבאר, א"ר לעזר והלא שמור הוא והתורה חייבתו, היינו דפריך על זה שאמרנו דבין לר"מ ובין לר"י דשומר שכר חייב ביצא ונטרף אף על גב דכלפי הניזק פטור דנטריה שמירה מעולה ולמה יתחייב לבעלים, ויהי כמשיב במימרא האחרונה דהיינו טעמא דכל שמירה שאמרה תורה היינו בשומרים [חוץ בשומר חנים] אפילו הקיפו חומת ברזל אין משערין אותו אלא בגופו וכו', ורצה לומר דשאני גדרי שמירה של שומר שכר משמירת נזקין, דאף על פי דהוקשו שניהם בגבול חיוב שמירתם ותרווייהו פטורין באונס שהוא יותר מכעין גניבה, מכל מקום חלוקין הם בפעולת השמירה, דשומר שכר צריך שיהא יושב ומשמר דוקא בגופו ממש, וכששמר בגופו אז צריכין לשער אם זה נכנס בגדר אונס, אבל בשלא שימר בגופו אז אין שיעור לחיובו כי אף באונס גמור חייב, ובה דברי הירושלמי מבוארים ומאירים.

הנה לפי המבואר לעיל אין הכי נמי דדין זה מפורש בירושלמי ככתבו וכלשונו של הטור דאף בהקיפו חומת ברזל שומר שכר חייב, גם אפשר דבהמראה מקום שהיה לפני המהרש"ל נפל טעות בין פרק ד דב"ק לפרק ג דב"מ.

ואחרי כל האמור כמעט מפורש יוצא מתוך דברי הירושלמי כהשאלתות והרא"ש והטור והרשב"א דלא מחלקין בין גניבה לאבידה, ולעולם שומר שכר חייב

הפקדון מהבעלים מקבל על עצמו כל החיובים שהבעלים חייבים. וכן דייק לשון הברייתא ארבעה נכנסים "תחת הבעלים" שהוא נכנס במקום הבעלים לכל מה שהבעלים חייבים, אבל שומר אבידה שהבעלים עצמם אינם חייבים על נזקי הפקדון, יתכן לומר שהשומר לא נתחייב בחיוב שהבעלים עצמם אינם חייבים, אבל להאי לישנא דרחמנא שעבדיה בעל כרחך, לא משגחינן אם רוצה להתחייב או לא.

ובנדון שומר אבידה אם הוא כשומר לכל דבריו שמעתי מכבר מהגר"י וינוגרד בשם האור שמח שחקר אם משיב את האבדה בבעלים מה דינו אם נוהג בו פטורא דבעלים כשאר שומרים, ואני אמרתי מדפריך אביי לרב יוסף (ב"ק נו ע"א) ואת לא תסברא דשומר אבידה כש"ח דמי והא"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי ע"כ, והנה לפי מ"ש תוס' שם (נו ע"ב ד"ה נמצא) דשייך כפל אצל שו"ש שטוען טענת גנב בבעלים עיי"ש שנסתפקו, א"כ מאי קושיא נימא דטען טענת גנב בבעלים.

והוא דחה לי דרבי יוחנן דריש להאי דינא מקרא דעל כל אבידה (ב"ק ס"ג ע"א), והקרא ע"כ לאו בבעלים מיירי, דאי נוקי לקרא דכל אבידה בבעלים הרי בכלל זה דשומר שכר בבעלים פטור, וא"כ למה לן לרבווי לשומר שכר דפטור בבעלים מילפותא משואל דלאו מוסיף על ענין ראשון (ב"מ צה ע"א) תיפוק ליה שכבר נתרבה מכללא דשומר אבידה שהוא כשומר שכר ולא משכחת לה טוט"ג אלא בבעלים.

והשבתי לו דאי משום הא י"ל דאי לאו האי ואו דמוכיח לפטור גניבה בבעלים לא היינו מחדשים לפטור בבעלים מקרא דכל אבידה, אלא היינו מוכיח דשומר אבידה כשומר חנם אבל עכשיו דיש לנו גילוי דגניבה פטור בבעלים גם בשומר שכר מעתה שוב הדר דינא לסברא דידן דרב יוסף דשומר אבידה כשומר שכר.⁴

הלכות גזילה פרק ה הלכה ד

דן בתו"ד בהא דבבא קמא (סז ע"א) דמועיל תרומת גזלן מטעם דאיכא שינוי השם דמעיקרא טיבלא והשתא תרומה וז"ל

ואין לומר, דא"כ איך פקע טבלא דבהו אין

שנוי השם, זה אינו, דהוי כמפריש מכריו על של חבירו דא"צ דעת, כן הכא מפריש מן מה שחלה עליו שם תרומה ע"י שנוי השם על כרי הגזול היינו השיריים הגזולין אצלו הן דיש לפקפק בזה ממש"כ בתוספות פרק האיש מקדש (דף נו) ד"ה מתקוף לה בשם ר"מ דכל מידי דהוי זכיה הוא באופן שלמו שזכין לו ווכל לעשות זה לכך וכול לתרום משלו על של חבירו דזכות הוא לו, אבל כאן דהנגזל לא מצי להרים דהא גזל ולא נתייאשו הבעלים אינו יכול להקדיש, ומבואר בירושלמי בכורים דגם בתרומה לא מצי להרים הבעלים כיון דהוא אינו ברשותו, א"כ תו לא מצי הגזלן לתרום מדין זכיה דזכיה מתורת שליחות, והמשלח בעצמו לא מצי להרים אפילו משלו על של הגזול מטעם דאינו ברשותו ויש בזה לדבר עוד, אבל כפי הנראה מדבריו של רבינו במלחמות פרק הגזול ומאכיל דשינוי השם דתרומה או הקדש הוא קנוי בזה לגזלן ומכחו אתי החלות קדושת תרומה והקדש, א"כ תו מועיל שאלה וכמוש"כ בתוספות, ולפ"ז נראה דגם טובת הנאה של התרומה שייך להגזלן דהוי כתורם משלו ממש, וכן אם הקדיש הגזלן גובה בע"ח של הגזלן מן ההקדש, דהגזלן קני לה ומכחו שייך להקדש ונעשה תרומה, ולפ"ז יש ליישב מה דלא משני הגמרא על הקדש משום שנוי רשות, דמשמעות הברייתא דהוי כמו כל הקדש דמועיל שאלה, אמנם גם בשינוי רשות צ"ע ובדיקה בפוסקים, דיש כמה שיטות מראשונים דאף בכה"ג קנוי הוא להגזלן ומכוחו זוכה המקבל וכמוש"כ ההמ"ג בהלכות אישות פרק ה' הלכה ז' גבי קדשה בגזל וכן כתב הריטב"א עיין משל"מ שם ואב"מ.

והנה לפי המבואר בסוגיא דנדרים (לו ע"ב) בר"ן ובתו"ש, הא דא"צ דעת בעלים בתורם משלו על של חבירו הוא מטעם דזכין לאדם שלפ"ב ומכין דניח"ל הו"ל כשלוחו, ואקדים מה שהעלה בספר נתיבות המשפט (חו"מ סימן לד ס"ק ה) שכתב גולן העושה קנין שינוי בגזילה אשר גזל ערשה גולה חרשה בזה שמוציאה

⁴ בספר שע"י ז"ל להגר"י וינוגרד (ח"ב סימן יב) שלח לרבנו אריכות גדולה בזה "בענין שדברנו הנני שולח לו בכתב וכו'" ושמה מביא ספק זה אם שומר אבידה פטור בבעלים משם הגר"ח מברסק ששאל זאת מהגאון האור שמח.